

Л.С. СЕЛІВЕРСТОВА,
д.е.н., доцент, професор каф. Фінансів, КНУТД

Особливості формування сприятливого підприємницького середовища в Україні

В статті проаналізовано особливості формування підприємницького середовища в Україні. Розглянуто поняття підприємництво, підприємницьке середовище та сприятливе підприємницьке середовище. Запропоновано авторське бачення формування сприятливого підприємницького середовища в Україні. Окреслено проблеми розвитку підприємництва та запропоновано шляхи їх вирішення.

Ключові слова: підприємництво, підприємницьке середовище, умови розвитку підприємництва.

Л.С. СЕЛІВЕРСТОВА,
д.э.н., доцент, проф. каф. Фінансів, КНУТД

Особенности формирования благоприятной предпринимательской среды в Украине

В статье проанализированы особенности формирования предпринимательской среды в Украине. Рассмотрены понятия предпринимательство, предпринимательская среда и благоприятная предпринимательская среда. Предложено авторское видение формирования благоприятной предпринимательской среды в Украине. Обозначены проблемы развития предпринимательства и предложены пути их решения.

Ключевые слова: предпринимательство, предпринимательская среда, условия развития предпринимательства.

L. SELIVERSTOVA,

Ph.D., Assoc. Professor Department Finance, Kyiv National University of Trade and Economics

Features of forming a pleasant enterprise environment in Ukraine

The article analyzes the peculiarities of the formation of an entrepreneurial environment of Ukraine. The concept of entrepreneurship, business environment and favorable business environment are considered. The author's vision of the formation of a favorable business environment in Ukraine is offered. The problems of entrepreneurship development are outlined and ways of their solution are proposed.

Keywords: entrepreneurship, entrepreneurial environment, conditions of entrepreneurship development.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку економіки України все більшого значення набуває роль підприємництва. Актуальність вивчення особливостей формування сприятливого підприємницького середовища обумовлена кризовим станом економіки країни, що, насамперед, стосується малих та середніх підприємств, які функціонують в умовах ризику та нестабільності. Отже, необхідно передумовою динамічного розвитку та ефективної діяльності підприємств є створення сприятливого підприємницького середовища та його регулювання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні та практичні питання розвитку підприємництва розглядалися як у зарубіжній, так і у вітчизняній економічній науці.

Важливим є внесок у дослідження проблем становлення та розвитку підприємницького се-

редовища України таких вітчизняних учених, як Бутенко А.І. [1], Войнаренко М.П. [2], Говорушко Т.А. [3], Курмаєва П.Ю. [4], Кучеренко В.Р. [1] Ткаченко Т.П. [6].

В умовах нестабільного ринкового середовища, яке характеризується невизначеністю та підвищеною турбулентністю, діяльність підприємців, їх поведінка як менеджерів, управлінців, власників бізнесу, формується здебільшого під впливом значної кількості дестабілізуючих чинників. Роботи вітчизняних науковців переважно зосереджені на загальних теоретико-методологічних особливостях розвитку підприємництва, а саме його основних цілях, законах, закономірностях, функціях, принципах, факторах зовнішнього впливу і т. ін. З огляду на це, невирішеними залишаються питання стосовно постановки та розв'язання конкретних проблем формування

та розвитку сприятливого підприємницького середовища в умовах невизначеності.

Метою даної **статті** є дослідження особливостей формування сприятливого підприємницького середовища в Україні.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах одним із провідних чинників позитивної динаміки соціально-економічного розвитку будь-якої країни світу є стабільний розвиток підприємництва. Основним трендом сучасного розвитку підприємництва в більшості розвинених країн світу є постійний пошук інструментів для розширення меж сприяння діловій активності та формування сприятливого інституційного середовища для розвитку бізнесу.

З розвитком ринкових відносин підприємницька діяльність в Україні здійснюється в умовах невизначеності, ризиковості та високої динамічності економічного середовища. Особливо гостро це відчувається у період загострення проявів політичної, економічної, соціальної та фінансової криз, оскільки саме в цей час виникає невпевненість в одержанні очікуваного кінцевого результату, а саме тому зростає ймовірність небезпеки, непередбачених втрат. Небезпека стає невід'ємною частиною економічних відносин та господарського механізму, котрий побудований згідно з принципами функціонування ринку. Тобто, вона є характерною рисою усіх аспектів діяльності підприємства: виробничого, збутового, фінансового, організаційно-управлінського, хоча і має у кожному конкретному випадку свою специфіку.

Існує велика кількість визначень підприємництва. Так, законодавчо встановлено, що підприємство – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку. Також сучасні дослідники розглядають підприємництво як динамічний, активний елемент бізнесу, що являє ініціативну, самостійну діяльність, яка здійснюється громадянами або об'єднаннями громадян на власний ризик і під майнову відповідальність, з метою виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг та отримання прибутку [1, с. 154].

Бутенко А.І., Кучеренко В.Р. сутність підприємницького середовища розглядають як комплекс умов і чинників зовнішнього порядку, які впливають на можливості і кінцеві результати діяльнос-

ті суб'єктів ринкових відносин, а також дозволяють підприємцеві реалізувати свої цілі і функції [1, с. 46].

Войнаренко М.П. розглядає підприємницьке середовище як суспільно-економічну ситуацію, яка містить в собі ступінь економічної свободи, наявність підприємницького корпусу, домінування ринкового типу економічних зв'язків, можливість формування підприємницького капіталу та використання необхідних ресурсів [2, с.24–25].

Говорушко Т.А. вважає, що підприємництво це комплекс умов, що впливають на можливості формування і реалізації підприємницької діяльності. Ключовими елементами підприємницького середовища автор визначає економічну свободу, особисту зацікавленість, ринковий простір, умови постачання ресурсів, енергії, кадрів, споживачів, науково-технічний розвиток, політичне і правове середовище, демографічну ситуацію, роль держави [3, с. 46].

Ткаченко Т.П. стверджує, що підприємницьке середовище це певна система, що включає в себе суб'єктів підприємницької діяльності, нормативно-правову базу, політичну ситуацію, соціальні настрої в суспільстві, як впливають на функціонування підприємства і вимагають відповідного реагування на них [6, с. 128].

Аналіз поглядів вчених-економістів доводить, що майже всі науковці сходяться до висновку, що підприємницьке середовище – це певні умови, які створюються в суспільстві і впливають на розвиток і функціонування бізнес-структур країни.

Всі проаналізовані визначення так чи інакше розкривають суть підприємницького середовища. Наукове значення проблеми формування сприятливого підприємницького середовища, як умова соціального розвитку суспільства – багатовекторне. Опрацювання законодавчих та нормативних актів щодо підприємницької діяльності, безумовне передбачає визначення змісту, дослідження типології, аналіз умов здійснення та організаційно-правових форм такої діяльності. Існує ряд аспектів багатогранної проблеми розвитку підприємницького середовища, що не отримали належної уваги в сучасній науковій публікації: наукове визначення категорій «сприятливого», і відповідно, «несприятливого» підприємницького середовища; економічні підґрунтя підприємницького середовища та його зв'язок із соціальними процесами в суспільстві; наукове визначення категорій економічної і соціальної ефективності

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

підприємницької діяльності; принципи ефективної підприємницької діяльності; способи і прийоми формування сприятливого підприємницького середовища та його регулювання; місія та соціальна відповідальність українського підприємництва. Формування механізмів створення сприятливого підприємницького середовища в Україні реалізується за допомогою принципів соціальної відповідальності підприємництва, як елементу підґрунтя соціального розвитку держави [7].

Сприятливе підприємницьке середовище доцільно визначити і розкрити, як сукупність таких соціально-економічних умов, що забезпечують:

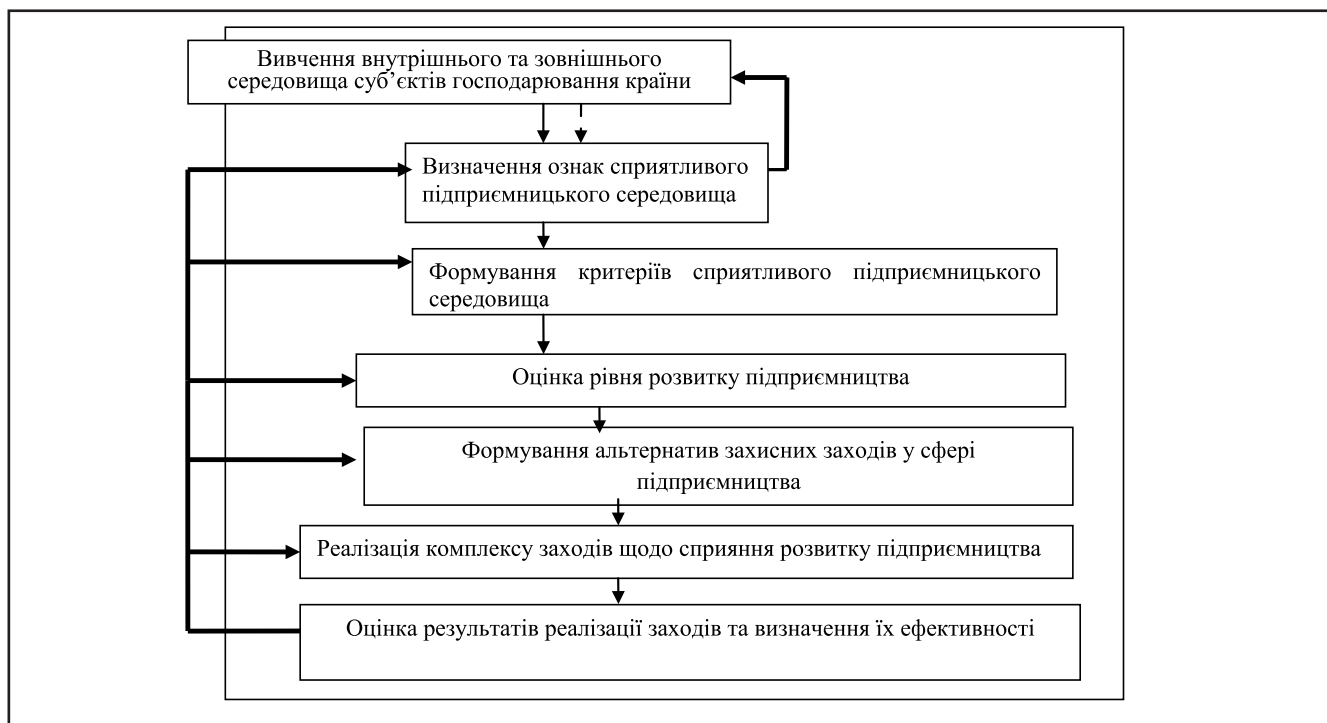
- самостійність ініціативної діяльності підприємця;
- мінімізацію ризиків, діяльності в конкурентному середовищі;
- гарантії законності матеріальної відповідальності підприємців;
- створення необхідних передумов для інноваційного розвитку;
- спрямованість мотивації підприємницької діяльності на сталий розвиток та комерційний успіх.

До сьогодні в сучасній науці не достатньо широко розглядалося питання формування сприятливого підприємницького середовища. Запропонований алгоритм формування сприятливого підприємницького середовища наведений на рисунку.

Формування сприятливого підприємницького середовища (тобто умов, у яких здійснюється підприємницька діяльність) необхідно здійснювати в наступних основних напрямках:

- удосконалення нормативно-правової бази, в тому складі розробка і впровадження базових законів, які регулюють відносини у сфері інформації;
- удосконалення податкової і фінансово-кредитної політики, в тому складі впровадження системи податкових пільг для інноваційних підприємств;
- сприяння створенню інфраструктури розвитку підприємництва;
- формування державної науково-технічної політики з метою сприяння впровадженню нових технологій;
- формування системи державної та суспільної підтримки підприємництва шляхом відповідного програмного забезпечення, формування системи національних інформаційних ресурсів;
- розвиток системи страхування підприємницьких ризиків в інноваційній сфері;
- розвиток фондового ринку, в тому числі формування ринку корпоративних цінних паперів;
- формування логістичних центрів;
- підтримка процесів самоорганізації підприємництва, тощо.

Всі означені напрями формування сприятливого середовища розвитку підприємництва функціону-

Етапи формування сприятливого підприємницького середовища

Джерело: авторська розробка

ють лише частково, є суперечливими, дискретними, що й вимагає їх детального аналізу та вдосконалення, оскільки саме держава здатна не лише підтримувати, а й має ініціювати розробку та запровадження відповідних умов середовища бізнесу

Висновки

Отже, розв'язання існуючих проблем розвитку підприємництва в Україні, створення сприятливого підприємницького середовища потребують удосконалення державної політики в галузі сприяння підприємству, насамперед, за рахунок: удосконалення правових, економічних і організаційних умов для сталого розвитку підприємництва як важливого чинника розвитку і структурної перебудови економіки; цілеспрямованого формування системи державної та суспільної підтримки підприємництва шляхом відповідного програмного забезпечення, розширення сектору надання інфраструктурних послуг (інформаційно-консультативних, маркетингових тощо); стимулювання розвитку інноваційних підприємств, розвиток конкуренції на ринку товарів та послуг шляхом удосконалення податкового, трудового законодавства, стратегії і програм інноваційного розвитку; ініціювання фінансово-кредитних та інвестиційних механізмів, а також нових джерел фінансування підприємницької діяльності, у першу чергу за рахунок власних можливостей підприємств, які ефективно розвиваються; формування розвинутої інфраструктури підприємництва на загальнодержавному, регіо-

нальному і місцевому рівнях; створення прошарку підприємців-власників шляхом формування стимулів для саморозвитку підприємництва.

Список використаних джерел

1. Економіка і планування бізнесу. Наукове видання / Наукові керівники: д.е.н., проф. Кучеренко В.Р., д.е.н., проф. Бутенко А.І. – Одеса, 2004. – 458 с.
2. Войнаренко М.П. Організація підприємницької діяльності: Уч. пос. – СПб.–Хм., 2001. – 392 с.
3. Говорушко Т.А. Мале підприємництво у Харчовій промисловості України: [монографія] / Т.А. Говорушко. – К.: НУХТ, 2007. – 391 с.
4. Курмаєв П.Ю. Теоретичні аспекти управління соціально-економічним розвитком регіону / П.Ю. Курмаєв // Формування ринкових відносин в Україні: Зб. наук. праць. Вип.4 / Наук. ред. І.К. Бондар. – К., 2008. – С. 154–155.
5. Селіверстова Л.С. Аналіз ефективності податкового механізму державного регулювання підприємств малого бізнесу // Ефективна економіка. Електронне наукове фахове видання. – 2014 – №4. Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3377>
6. Ткаченко Т.П. Особливості формування підприємницького середовища в Україні у пострадянський період / Т.П. Ткаченко // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 9 (63). – С.128–135.
7. Єфіменко Т.І. Сприятливе підприємницьке середовище і соціальна відповідальність підприємництва / Т.І. Єфіменко // Збірник доповідей Всеукраїнської конференції. – 2010 – Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.confcontact.com/20100916/ek_efimenko.htm

УДК 336.71

Ю.І. СТРИЛЬЧУК,

аспірант кафедри банківської справи ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Банківське кредитування населення у забезпеченні сталого розвитку

У статті розглядається вплив банківського кредитування населення на забезпечення сталого розвитку у контексті досягнення окремих цілей сталого розвитку.

Ключові слова: банківський кредит, банківське кредитування населення, сталий розвиток, економіко-математичне моделювання.

Ю.И. СТРЕЛЬЧУК,

аспірант кафедры банковского дела ГВУЗ «КНЭУ имени Вадима Гетьмана»

Банковское кредитование населения в обеспечении устойчивого развития

В статье рассмотрено влияние банковского кредитования населения на обеспечение устойчивого развития в контексте достижения отдельных целей устойчивого развития.